

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

פרשת שלח

עבד מלך מלך

הגאווה שלנו בעולם הזה. זה האושר שלנו! הוא בחר בנו. אנחנו האנשים שלו. וזו גאווה שאין דומה לה. אני יודע שרוב האנשים לא חושבים ככה. אפילו יהודי חרדי, עם זקן ארוך, אינו חושב כך. לצערנו הם חיים בין הגויים וחושבים כמו גויים. אבל מה אוכל לעשות? עליכם להתאים את דעתכם לאמת של התורה. וכל היום צריך להיות "לְהִשְׁתַּבַּח בְּתֵהֶלְתֶּךָ" עלינו להתהדר בגאווה הזו ש"שָׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ!" ולא אלוקים של שום עם אחר.

ההודאה ב"הָא-ל הַקְדוֹשׁ"

וזו אחת הסיבות החשובות ביותר לכך שאנחנו מודים לה' שלש פעמים בכל יום שהוא "הָא-ל הַקְדוֹשׁ"! הלא כל השמונה עשרה ברכות הם הודאה לה', ומה היא ההודאה בזה שהקב"ה הוא "הָא-ל הַקְדוֹשׁ"? ובכן, בחיבורי על התפילה כתבתי על זה שלוש תשובות, אבל הלילה, לנושא שלי, אזכיר רק אחת מהן. אנו מודים לה' שאנחנו אלו שנבחרנו לחיות את חיינו בעבודת שירות של ה' קדוש ומרומם כזה. אנחנו עם ה' - אף אחד אחר לא. צריך לזכור את זה תמיד!

"עֲלֵינוּ לְשַׁבַּח לְאֲדוֹן הַכֹּל, לְתַת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית, שְׁלֹא עֲשֵׂנוּ כְגוֹי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׁמְנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה! אנו מודים ומשבחים שזכינו ואנחנו עובדים בשירותו של מלך מלכי המלכים הקב"ה. ל"יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית" זה שעשה את היקום ושולט ביקום, הוא יודע את הטווח הרחוק ביותר של הגלקסיות הרחוקות ביותר. "לְכֹלֵם שְׁמוֹת יְקָרָא" (תהלים קמז ד) - הוא קרא שם ונתן תפקיד מסויים לכל כוכב בין טריליוני הכוכבים המרוחקים. הכל שלו. והוא האלוקים שלנו! הוא ה' אֱלֹהֵינוּ (תהלים קה ז) - הוא אלוקים שלנו! רק שלנו! וזה העיקרון הגדול של האצולה של עם ישראל.

כל ישראל בני מלכים

אנשים רבים, אפילו כאלו שנמצאים כאן, יהננו בראשם ויגידו "כן, כן, אנחנו יודעים הכל על זה" אבל באמת שאתם לא יודעים כלום! במקרה הטוב, זה רק מילים, כמה מונחים שטחיים שכמעט אין להם משמעות. מכיוון שמושג זה, מושג האצולה ורוממות של עם ישראל, קשה לנו להבין אותו כראוי. אתה יודע למה? מכיוון שאנחנו נטמעים בין האומות, ולכן הרעיונות האלה מרוחקים מאוד ממוחנו. אולם עלינו לשמוע את זה. אם תשמע את זה פעם אחת, אז אולי כעבור ארבעים שנה מעכשיו, תבינו את זה. כמו שאומרת הגמרא: "לא קאי איניש אדעתיה דרביה עד ארבעין שנין" (עבודה זרה ה, ב). עד שיעברו ארבעים שנה של שמיעה מהרב, התלמיד לא מבין בשלמות את מה ששמע מהרב שלו, אז אם תתחילו לחשוב על

ציצית - זכירה

בסוף פרשה זו נצטוינו על מצות ציצית. נאמר לנו: "וְרָאִיתֶם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וְעִשִׂיתֶם אֹתָם", רש"י מפרש את הדרך שהראיה של הציצית תביא לזכירת כל המצוות: "וזכרתם את כל מצות ה'". שמנין גימטריא של ציצית שש מאות, ושמונה חוטים וחמשה קשרים, הרי תרי"ג". כלומר הצירוף של גימטריא 'ציצית' עם מספר החוטים והקשרים הוא תרי"ג, וזה יזכיר לנו תמיד את התרי"ג מצוות שנצטוינו. אבל הציצית מזכירה לנו גם את היותנו עבדי ה' שאמר והיה העולם - והוא זה שציוונו על עשיית כל המצוות הללו. רובנו מכירים את הגמ': "בשכר שאמר אברהם אבינו אם מחוט ועד שרוך נעל זכו בניו לב' מצות חוט של תכלת ורצועה של תפלין וכו', חוט של תכלת מאי היא דתניא היה ר"מ אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין, מפני שהתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לכסא הכבוד וכו'" (סוטה יז). וזאת אומרת שמלבד שהציצית מזכירה לנו את המצוות שנצטוינו היא גם מזכירה לנו את כסא הכבוד של השי"ת! היא מזכירה שה' הוא מלכנו ואנו עבדיו!

ברם מלבד ענינים נעלים אלו שנמצאים בציצית, איך לפי פשטות מציאות הדברים, יש בכחה של ציצית להזכיר לנו לקיים את כל מצוות ה' יתר על כן, הפסוק אומר לנו שכוחה של הציצית להביא לכך ש"וְלֹא תִתְּרוּ אֶחָדֵי לְבַבְכֶם וְאֶחָדֵי עֵינֵיכֶם", מהו סוד כוחה הגדול של הציצית להביא לכך?!

אנו העם הנבחר!

בתרבות העולמית נהוג שאנשים נכבדים עונדים על עצמם אותות של כבוד שזכו להם במהלך חייהם. אבל לאמיתו של דבר כבוד זה הוא רק דמיון ומשחק בכבוד. ההתכבדות היא כבוד שיש לאדם ביחס לחברה שמסביב, ומי ומי הם אותם האנשים שעמם הם מתכבדים באותות הללו, מי הם נמצאים בסביבתם של האנשים 'נכבדים' הללו, סתם ריקים ופוחזים בעלמא. אבל האומה שלנו, בני ישראל, זכתה לכבוד אמיתי, זכינו למשהו טוב לאין שיעור, נבחרנו להיות עובדי מלך מלכי המלכים! לא לסתם מלך בשר ודם אלא למלך העולם האמיתי! ואם אנחנו 'עוזריו' של הקב"ה - הוא בחר בנו, הוא רואה בנו את אהוביו, וכל האינטרס שלו נמצא רק בנו - "עַל יִשְׂרָאֵל גְּאֹנָתוֹ" (תהילים סח לה) אנחנו צריכים להתמלאות בחשיבות על היותנו העם הנבחר!

כתוב "לְהִשְׁתַּבַּח בְּתֵהֶלְתֶּךָ" (תהילים קו מז), בהיותנו "עם ה'", אנחנו, עם ישראל, משבחים את עצמנו עם השבח והתהלה של ה'". זה אומר שאנחנו גאים שאלוקי עולם שמרומם מעל לכל תהילה, הוא מתייחס אלינו ביחוד "אלוקי ישראל", זו

בדרך העולם הוא, שכל עם גאה להיות מה שהם - גאווה לאומית זה ערך עליון שאנשים מוכנים למסור את נפשם עליו! אבל זה לא למה שאנחנו מתכוונים. כשאנו אומרים שאנחנו גאים, הכוונה היא שגאווה זו היא הגאווה האמיתית היחידה בעולם. מכיוון שאנחנו גאים בדבר היחיד שחשוב בעולם, הקב"ה, בזה שאנחנו ורק אנחנו הוא הדבר היחיד שחשוב גם בעיניו של ה'.

עלינו להחדיר דבר זה עמוק עמוק לתודעתנו, אין לשום עם בעולם כזה דבר רק עם ישראל! כמו שהקב"ה אומר "וְאָהֵב אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עֵשָׂו שְׂנֵאתִי" (מלאכי א ב-ג). בואו ונבין, "שנאה" במושגים שלנו היא כשאנו מתייחסים לדבר בשלילה מוחלטת והתעלמות - מצדי כאילו אין הדבר קיים בעולם. וכי ייתכן לומר שלהקב"ה יש כזו "שנאה" נגד האומות?! הלא ודאי שכל הנמצא בעולם נמצא רק מחפצו יתברך שיימצא כזה דבר בעולם, הקב"ה ברא את הכל וחפץ בכל נברא אפילו בציפורים שעפים בין העצים. אלא השנאה כלפי העמים היא דבר יחסי, בהשוואה ולעומת האהבה העצומה שהקב"ה אוהב את יעקב, החפץ שלו בקיומו של עשו בעולם נראה כשנאה לעשו.

כל הגויים כאין ואפס

אומות העולם אינם מציאות לעומת עם ישראל. כמו שקראנו בדברי ישעיה הנביא הקב"ה אומר: "הֲיֵן גוֹיִם כְּמִן מְדֻלָּי" (מ טו) כלומר: כשאתה שואב דלי מים מהבאר, ומתחת לדלי נשארה תלויה טיפה קטנה, האם טיפת המים הזו חשובה בהשוואה למה שיש בדלי? - כך כל העמים, יש דלי מלא בברכת ה' עולם ומלואו, אבל חלקם של הגויים בכל זה הוא רק כמו טיפה קטנה שמטפטפת בחלק החיצוני של הדלי. "וְכָשַׁחֵק מֵאֲזַנִּים נְחֹשְׁבוּ" - כשאתה מניח סחורה על הכף כדי לשקול אותה, ואחרי שאתה מוריד אותה, נותר על המשקל קצת אבק מהסחורה, מי שם לב לאבק זה, הלא הסחורה היא הדבר שחשוב פה, וכך בנמשל רק עם ישראל הם ה'סחורה' שאכפת לו להקב"ה מכל העולם, אבל אומות העולם הם כשאריות אבק.

העיקרון הזה של גאותן של ישראל, שאנחנו חייבים להרגיש, הוא עיקר גדול באמונה. ועלינו להבין זאת. כשיהודי מתגאה בזה שהוא מעם ישראל, פירושו שהוא מאמין באחד מהעקרונות העיקריים של התורה. וזה מושג כה נהדר, אבל השגה נעלה זו כרוכה בהרבה עבודה כדי להתפתח בה ולהבינה כמו שצריך.

בשביל ישראל נברא העולם

הקשיבו היטב, העולם כולו נברא עבור העם היהודי, תנו לדבר זה לחדור ללבכם פנימה. תקדישו לכך זמן ומחשבה, בזה תדחו את התודעה הגויית שהיתה לכם עד עתה.

האמת היא שהעולם הזה לא נברא לעם היהודי. אך הוא נוצר לעם צדיק! כשם שמוכן שכאשר הקב"ה עשה את העולם, הוא לא נעשה עבור הבעלי חיים, לא כדי שציפורי דרוור יוכלו לקפוץ בו ולצייץ, או שלקופים יהיה את העצים לטפס. ושלשועלים יהיה מקום להכין את המחילות שלהם. העולם לא נברא לבעלי חיים וציפורים ודגים. כך שיהיה ברור לכם הדבר לחלוטין: העולם גם לא נוצר עבור בני אדם להסתובב, וליהנות מאור השמש, לשתות מים, לאכול לחם ולהוליד. גם לכל הדברים האלו העולם לא מיועד.

זה עכשיו, אז בעוד ארבעים שנה מעכשיו, אלו שהם עדיין צעירים יבינו בשלמות את הדברים האלו. ואלה מכם שלא מקווים לארבעים שנה נוספות, צריכים להיות עסוקים בניסיון להבין את זה מהר יותר.

אז בואו ונלמד כמה מילים של חז"ל שיעזרו לנו להבין, ומה שיותר חשוב מלהבין, זה יעזור לנו להפנים את התפיסה הזו במחשבת חיינו, מה המשמעות של להיות נבחר לעמוד בשירות ה'. "אמר אביי רשב"ג ורבי שמעון ורבי ישמעאל ורבי עקיבא כולו סבירא להו כל ישראל בני מלכים הם וכו', דתניא הרי שהיו נושין בו אלף מנה ולבוש איצטלא בת ק' מנה, מפשיטין אותו ומלבישין אותו איצטלא הראויה לו, תנא משום רבי ישמעאל ותנא משום רבי עקיבא - כל ישראל ראוין לאותה איצטלא. (שבת קכח). להלכה ייתכן שנפסק שמחייבים אותו למכור את הבגד החשוב, כי בשביל להיות "מלך" אתה צריך לשלם חובותיך. אדם שלא משלם את חובותיו בהחלט לא מתנהג כמו מלך. אבל כולם מסכימים עם העיקרון שכל ישראל בני מלכים הם, יהודים הם נסיכי מלוכה, וכל ישראל ראוי לקבל בגד מלכותי. מי? כל ישראל - כל יהודי! תקשיבו טוב, הרוכל המסתובב עם עגלת סחורה, האיש שלובש בגדים מרופטים, באמת הוא רק נסיך נכבד בתחפושת עלובה. קורה לפעמים שאפילו נסיך עדין נפש ומרומם לבוש כעני, קורה שהוא איבד את גלימת המלכות המפוארת שלו - אבל הוא עדיין נסיך. נסיך אמיתי אפילו כשהוא לבוש בסמרטוטים, הוא עדיין נסיך.

ה' נתן לנו כבוד

בגמרא מובא מעשה: "אמר ר' עקיבא אפי' עניים שבישראל רואין אותם כאילו הם בני חורין שירדו מנכסיהם שהם בני אברהם יצחק ויעקב. ומעשה באחד שפרע ראש האשה בשוק, באת לפני רבי עקיבא וחיבו ליתן לה ארבע מאות זוז, אמר לו רבי תן לי זמן, ונתן לו זמן, שמרה עומדת על פתח חצרה ושבר את הכד בפניה ובו כאיסר שמן, גילתה את ראשה והיתה מטפחת ומנחת ידה על ראשה, העמיד עליה עדים ובא לפני רבי עקיבא א"ל לזו אני נותן ד' מאות זוז?! אמר לו; לא אמרת כלום, החובל בעצמו אף על פי שאינו רשאי פטור, אחרים שחבלו בו חייבים והקוצץ נטיעותיו אף על פי שאינו רשאי פטור אחרים חייבין". (בבא קמא צ:).

אנו לומדים כאן את העיקרון שלמעשה עלינו לראות בכל יהודי נסיך. אפילו כשאנו רואים פרחח עם שיער הארוך וכל הסחבות, עלינו לנסות לשכוח את האיפור שלו, את התחפושת שלו. מכיוון שבמציאות, הוא נסיך - רק שהוא נסיך מסכן ששוכב בביוב המלוכלך.

זהו מושג עצום ועלינו לעלות אליו - עלינו להעלות את רמת מחשבותינו כדי להעריך שכל יהודי, אפילו הפשוט ביותר, ראוי להיות לבוש בבגדי מלך. מגיע לו כתר. מגיע לו גלימת פאר. מגיע לו כל בגדי מלוכה. כל יהודי. זו הדרך להסתכל על יהודי - וזו הדרך להסתכל על עצמך!

ומכיוון שכך, אנו יכולים להתחיל לראות שזה לא רק שטוב ליהודי לומר שהוא גאה להיות יהודי, מי שאומר כך אינו מבין את המציאות האמיתית של מה שהוא אומר, זו חובה לומר כך! כי הקב"ה הוא זה שאומר את זה על עם ישראל - "עַל יִשְׂרָאֵל גָּאֲתוּ". על עם ישראל להכיר בכבוד וחשיבות שה' נתן להם, ולהיות מלאים בגאווה על תפקידם!

משבעים אומות העולם! אתה שומע את החידוש הזה? ברגע שנבחרנו להיות אלה שחיים בשירות ה', נתרוממנו לדרגה שהיא הרבה מעל למעמד האנושות. תשאלו את עצמכם, האם יש לנו את הנועזות, להיות כה מרוממים, ולהלל את עצמנו ככה? בהחלט! זו חובתנו, ואם לא: אנחנו לא ממלאים את חובתנו כיהודים.

כשאתה מקבל עלייה לתורה, או כשאתה אומר 'ברכת התורה' בכל בוקר, אתה אומר "אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים". זה לא רק אמירה מהשפה ולחוץ, זו חובתנו לחשוב כך! אתה צריך לחיות עם המחשבה על "אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים". אבל אנו רואים שזה רחוק מלהיות כך, אנו רואים שאפילו שהרבה אינם נוהגים להפנים אמת זו. אפילו החרדים רחוקים מאוד מלהעריך את העיקרון הזה בשלמות כראוי, בשלמות כפי מה שהתכוונה התורה והקב"ה. זה דורש עבודה. אבל זה שווה את המאמץ, כי זה עיקרון נהדר שעלינו לזכור תמיד.

מה מזכירה הציצית

וזו התשובה לשאלה שפתחנו בה, עכשיו אתם יודעים למה יש לנו ציצית, ומה הציצית מזכירה לנו, הציצית שלנו היא סימן למלכות שניתנה לנו על ידי הקב"ה, מלך העולם, הציצית נותנת לנו הכרה מי אנחנו. ה' אומר לנו, "אני מקנה לך את הזכות הגדולה הזו ללבוש ציצית" - אסור לגוי ללבוש בגדים המלכותיים האלו, מכיוון שהוא מתעטר בעטרה שאינה שלו. זו הזכות שלנו לענוך שלט שאנחנו "כל ישראל בני מלכים הם". זה סימן לכך שאנו המיוחסים, אלה שנבחרו וגדולים מעל כל מיליארי האנשים בעולם, לעמוד בארמונו של הקב"ה, המשרתים אותו במשך כל היום. זה מה שהציצית אומרת לך - בין אם אתה שם אותם על עצמך ובין אם אתה רואה את הציצית של אחרים. אנחנו כאן בעולם הזה כמשרתי ה'. ואנחנו עונדים טלאי כבוד כדי להוכיח זאת.

וזו הסיבה שהקב"ה אומר לעם ישראל: "וְהָיָה לָכֶם לְצִיצֵת", ה' אומר: האחרים ילבשו את סרטיהם; יהיה להם גם סימנים שניתנים להם. אבל הם ניתנים על ידי אנשים שהם רוצחים לשעבר, חוטפים, אנשים שהופכים סוף סוף למלך על ידי דריכה על גופותיהם של אנשים אחרים. אבל אני, מלך העולם, אני מעניק לך סימן נצחי למלכות אמיתיות, חוטי הציצית. זה הסימן ההבחנה האמיתית. וזה נועד ליהודי שיידע בעצמו ולהפגין בפני העולם מי הוא.

אנחנו לומדים כאן כי המצוה של ציצית היא גם אות מהמלך שאתה זוכה לענוך את הקישוט האמיתי בעולם הזה. על הציצית הונח פתיל תכלת, חוט תכלת הוא סימן למלוכה. בימי קדם אפילו אומות העולם הרגישו בערך של צבע זה, התכלת היתה אסורה לכל איש פרט לבני משפחת המלוכה. לכן זה נקרא 'כחול רויאל'. בימי קדם, לבשו תכלת רק מלכים ונסיכים.

וזו הסיבה לאחר שניתנה מצות ציצית, כתוב "וְהָיָה לָכֶם לְצִיצֵת" - וזה צריך להיות בשבילך ציצית. לכאורה, המילים הללו מיותרות; הלא זה כבר נאמר מקודם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצֵת ... וְנָתַנוּ עַל צִיצֵת הַכֶּנֶף פֶּתִיל תְּכֵלֶת". למה התורה חוזרת ומדגישה שוב "וְהָיָה לָכֶם לְצִיצֵת"? מדוע יש צורך במילים אלה?

העולם נברא לאומה שתוקדש לחלוטין לשירות ה'. עם שאין לו שום אינטרס בחייו אלא לשרת את הקב"ה, הם מוכנים לעשות עבורו כל שירות שאפשר להעלות על הדעת, ולעשות - רק עבור הקב"ה. מעולם לא שמעת את זה? אז טוב מאד שהגעת לפה הלילה. כעת נודע לך משהו מאדם בסיסי על העולם, עם ישראל הוא הסיבה האמיתית והיחידה שעבורה העולם נברא.

בתחילת הבריאה, כל עם יכול היה להתקדם למלא את התפקיד הזה. כל עם יכול היה להתנדב, אבל הם לא עשו זאת. וכאשר סוף סוף אברהם בחר בעבודת ה', אמר הקב"ה, "אני מעניק לך ולצאצאיך לנצח נצחים, כתר המלוכה. כבר נבחרת עכשיו לעבוד עבורי, ולהגשים את התכלית שלשמה אני יצרת את העולם".

ומאותו רגע ואילך, אנחנו ממלאים את המטרה של העולם. רק אנחנו! לאומות העולם זה כבר מאוחר מדי. אנו מצטערים עליכם, אבל היה לכם סיכוי - לכולכם הייתה ההזדמנות, לא ניצלתם אותה ועכשיו היא נעלמה מכם לנצח. אינך יכול לבטל את ההיסטוריה. "וְדַבֵּר אֶלְקֵינוּ יְקוּם לְעוֹלָם" (ישעיה מ ח), דבר ה' חזק ועומד לנצח, והוא אמר לאברהם "וְהָקַמְתִּי אֶת בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זָרְעֶךָ אַחֲרָיִךְ לְדֹרֹתֶם לְבְרִית עוֹלָם לְהָיִת לְךָ לְאֱלֹהִים וּלְזָרְעֶךָ אַחֲרָיִךְ" (בראשית יז ז) - זוהי ברית נצח ביני לבין זרעך. זו הסיבה שאנחנו נימולים - חתכנו בבשרנו אמנה קבועה להיות האומה הקשורה לה' לנצח נצחים. זה בלתי ניתן לביטול ולעולם לא ניתן לבטל אותו.

אי הכרה ברוממותם של ישראל ככפירה בה!

כל מי שמתגאה בהיותו יהודי, אך אינו מבין מושג זה במלואו, אינו מבין את התורה. ומי שלא מתגאה, בעצם, הוא כופר בעיקר! הוא מורד כנגד התנ"ך כולו. כי זה מפורש הכי הרבה שניתן, שזה התפקיד הראשי של כל הסיפורים והדינים שבתורה. התפקיד העיקרי של התורה הוא לומר לנו שקודם כל יש בורא, ושנית, שאנחנו האומה הנבחרת שלו.

ולכן, תפקידנו בעולם הוא לפלס את דרכנו בחיים בגאווה, בגאווה להיות ישראל. כשאתה הולך ברחוב, עליך להבין שאתה נסיך. כמובן שאסור לבזות אף אחד, ואסור להראות זלזול באף אחד, אבל בליבך אין שום ספק מה עליך לחשוב. וכל מי שמרגיש שהוא רוצה להיות עניו וצנוע, ולא להיות עדיף על מישהו אחר, אז אותו האדם הוא כופר בכל התורה כולה, מן בראשית עד לעיני כל ישראל. כי התורה כולה מדברת רק על נושא אחד. האם ידעת שמלבד ה' יתברך בעצמו, מה הנושא היחיד שהתורה מדברת עליו כל הזמן? עם ישראל! זה הכל; רק אנחנו!

שימו לב, אין תורה נוספת לאחת מהאומות, יש רק תורה אחת, ומה כתוב בתורה האחת הזו? כתוב שהקב"ה בחר באברהם וכי הוא בחר בעם ישראל לנצח. "הן לה' אֶלְקֵיךָ הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַיִם הַשָּׁמַיִם... רק בְּאַבְרָהָם חָשַׁק ה'... וַיִּבְחַר בְּזָרְעוֹ אַחֲרֵיהֶם כְּכֹהֵן מִכָּל הָעַמִּים" (דברים י יד). התורה כולה מספרת את ההיסטוריה של המשפחה של אברהם - עם ישראל. וזה הכל. אז זהו כל התורה כולה. ולכן גאווה להיות מן העם ישראל הוא פשוט דבר בסיסי כמו להאמין בכל התורה כולה!

הקב"ה הרים אותנו מבין העמים, וזה הכבוד שלנו, גאוותנו. אבל לא רק שאנחנו עם טוב, ואפילו לא שאנחנו האומה הטובה ביותר. הרבה מעבר לזה, אנחנו לגמרי לא נמנים כאחד

תרצה תמיד לפעול על פי פקודות המלך ומשאלותיו, מכיוון שרק אז מגיע לך שיקראו לך בן בארמון.

ועכשיו אנו מבינים מה זה אומר שתראו את הציצית ותזכרו את כל מצוות ה'. הרצון להיות חבר בארמון יעורר את מחשבותיך לחפש תמיד מדליות ותגיות אבחנה נוספות. ותמיד תשאף לרכוש את נימוסי האצולה העליונה. הכרה במי שאתה - הציצית - תגרום לך לעשות כל שביכולתך למצוא חן בעיני ה'. מכיוון שאתה תמיד תחשוב על השתייכותך למלכות "כסא ה' בעולם" - כסא הכבוד. וזה יוביל ל"וְזָכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'" - אתה תרוץ לקיים כל דבר, בכל הזדמנות לקיים מצווה; כשם שבני הארמון מתחרים זה בזה מי יזכה להתקרב למלך, ולגרום לו הנאה ולמצוא חן יותר בעיניו. אם משתמשים בציציות, הציציות יהיו הזירוז לכך שרצונך היחיד תמיד יהיה לשאוף שלא להתעלם מאחד האמצעים להתקרב לה' יתברך. ואתה תהיה אסיר תודה לנצח לכל מי שיגלה לך את כל האמצעים להשגת קרבה זו לה' יתברך.

ובגלל זה אומרים לנו חז"ל שמצוות הציצית שקולה כנגד כל שאר המצוות (מנחות מג:), כי אם משתמשים במצוה זו כראוי, ראיית הציצית היא תזכורת לזכות הגדולה של חברי הארמון של מלך המלכים. ה' בחר לרומם אותנו מבין כל משפחות האנושות וזה אומר שאנחנו חיים את חיינו למטרה אחת בלבד - וזו התהילה הגדולה של עבודת ה'.

הסוד של הציצית

ולכן, המצווה של ציצית היא מצווה על העם בכללותו. הישג השלמות, שמעליו אין טובות והצלחה גדולה יותר, צריך לעורר לכולם את המראה המתמיד של הציצית. בין אם זה הציצית שלך, ובין אם זה הציצית של בעלך, של אחיך או של בנך, או אפילו הציצית של שכנך המתעופפת ברוח כשהוא רוכב על האופניים שלו - זו הזדמנות נפלאה לחרוט בראש ובנפש את מטרתך בעולם הזה. כלומר שאנחנו כאן כעם הנבחר של ה', שנתגדלו לשרת אותו ולהיות קרובים אליו. בכל פעם שאתה רואה ציצית אתה צריך לחשוב, "זה המדליה שלנו. אשרינו מה טוב חלקינו! אשרינו שאנחנו האנשים הנבחרים של ה'".

עכשיו אנחנו יכולים לענות על השאלה השניה ששאלנו בתחילת דברינו, מה הסוד של ציצית להביא לך ש"לא תתורו אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם"? הרי לא מדובר כאן הוא לא בזהירות מפני עבירה בפועל על מצוות ה'. מה שה' מדבר כאן הוא הדבר שבא לפני עוד לפני הפנייה בפועל לעבור עבירה ח"ו, מדובר כאן על הרגשות והמחשבות המהווים את ההקדמה לפנות מה'.

וזה סודה של הציצית, כי כשמבינים שכל ישראל בני מלכים הם, וכי ציצית של עם ישראל ללבוש הם בעצם בגדים של משפחת המלוכה, אז מה יש להסתכל על האחרים כבר? אתה משרת את מלך מלכי המלכים, ואתה הולך להסתכל על השוטים אבירי לונדון?! כשאנשים לובשים ציצית כמו שצפוי ללבוש ציצית, כשמסתכלים על ציצית של אחרים כמו שאמורים להתבונן בהם, אז ברור שזה מביא ולא תתורו. בהחלט!

כשאדם שמח וגאה בחלקו, כשהוא מבין את עליונותו של עם ישראל, אז גאותן של ישראל שנטועה ברגשותיו לא תאפשר לו אפילו לחפש במקום אחר. מה יש במנהגי העמים

ציצית הוא עטרת הכבוד שלנו!

אה, המילים האלה נחוצות מאוד. והיה לכם לציצית - זה יהיה עבורך תג של כבוד. מלך כל המלכים בחר בך להיות אלה שנבחרו לשרת אותו. בכבוד הגדול של משפחת המלוכה, להיות אלה אשר נכנס לשירות שלו, וכבוד זה ניתן אך ורק לכם, ולכן, מלבד עשיית המצווה, זה תמיד צריך להיות "בשבילך כציצית", עליכם תמיד להסתכל בציצית כתג כבוד.

ועכשיו אנו מתחילים להבין מה היא ציצית, כלפי כל יהודי, כל נשיאי מדינות העולם ומלכי המדינות הם אפס והעדר, אנו, עם ישראל, נבחרנו על ידי המלך האמיתי, מלך כל המלכים. ונבחרנו להיות הממלכת כהנים וגוי קדוש שלו. וכתג כבוד, תגלית ייחודית, אנו, עובדי ה', מצווים לענוד ציצית על בגדינו. אתה צריך לדעת שכשאתה רואה ציצית אתה מסתכל על בגד של מלכות. אתה צריך לחשוב אשרינו מה טוב חלקנו! ואם אתה לא חושב את המחשבות האלה, אתה מסכל את תוכנית ה'. ואל תמהר בעניין. מדי פעם קח את הזמן להתגאות במי אתה. כשאתה מניח הציצית עליך או בכל עת במהלך היום, תבלה דקה - דקה שלמה על השעון - עם הסתכלות על הציצית שלך, או הציצית של הבעל והבן שלך, ולהפנים בתודעתך, "אנחנו בני מלכים!" בכל פעם שאתה רואה ציצית, עליך לזכור את התהילה ההיא - שאתה נמצא בשירות של ריבונו של עולם. מלך כל המלכים העניק לך את הכבוד להיות אחד הקצינים הנכבדים שלו ואתה צריך להתלהב מאושר. זה כבוד ותהילה שלא ניתן להבין.

עד לא מזמן לבשו כל היהודים את הציצית שלהם בתצוגה ציבורית. אני זוכר שהייתי בליטא, אז הלכתי לטייל ועברתי ליד כנסייה. נבנתה כנסייה חדשה והם הכניסו חלונות. היה שם זגג יהודי שהיה תלוי בצידי הכנסייה והניח חלונות. אני עדיין זוכר את היהודי הזה, עם זקן גדול, שעמד על סולם, מכניס חלונות לכנסייה החדשה. והציצית שלו זרמו ברוח. זקנו וציציותיו זרמו ברוח. זה היה מחזה לראות. יהודי היה גאה בסמליו.

אבל מה אנו מוצאים היום. האנשים שלנו כל כך טבועים בבושה עצמית! זו טרגדיה של טרגדיות. ציצית שלך, כיפה שלך, הכובע שלך, המטפחת שלך, החצאית הארוכה שלך ושרוולים ארוכים - זה כתר התהילה שלכם! לכן אתה מודה לה' בכל בוקר 'עוטר ישראל בתפארה'. אתה ה' הכתרת את עמך בתהילה. כל הדברים הללו הם נזר תהילה בפועל!

אתה מתבייש בכתרי?! נניח שמלך נתן לך תג, האם אתה מתבייש במדליה ההיא? אז מה אתה מכניס את הציצית למכנסיים שלך?! זו הגאווה והשמחה שלנו! וכשאתה רואה אחרים הולכים איתם, לבך צריך להתנפח בגאווה!

הציצית תתן דרך לחיים

אבל המחשבה הזו, הגאווה שאתה מרגיש, היא רק הצעד הראשון. זה צעד חשוב מאוד, אבל זו רק ההתחלה. כשאתה מתחיל להתייחס אל הציצית ברגש הגאווה וכסמל של מלוכה, אם אתה באמת מאמין את המחשבות והרגשות שלך לחשוב ולהרגיש כך, יצרת מעצמך אדם חדש. עכשיו אתה יודע, אתה מרגיש, אתה מבין מה זה אומר להיות חלק מעם ה'. ולאט לאט יתעורר בתוכך רצון גם להתנהג כמו בן המלך. אתם תרגישו את האחריות לחיות את חייכם על פי ההוראות של המלך. אתה

ולכך נתכוון, לנצל זאת כסיבה להשאיר את העם במדבר במשך ארבעים שנה בהכוונתו ובהנחייתו האישית של משה, מורה הדרך הגדול שבכל הזמנים. יש ללמוד את הלקחים של "בכייה לחינם", באשר כל זה היה נחוץ על מנת להיות חלק מהתורה הנצחית. אך אל לנו לבוא לידי טעות בהעריכנו שלא כראוי את גדולתו של אותו דור, שהיה דור כה ייחודי. "וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשִׁימִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" (ויקרא כו, מה). דווקא החטא של אותו דור, הוא אשר הביאנו לאותה אהבה בלתי נלאית אל ה' יתברך.

"רְאשִׁימִים עָרַסְתֶּכֶם חֻלָּה תְרִימוּ תְרוּמָה, כְּתֹרֹמֶת גֶּרֶן כֵּן תְרִימוּ אֹתָהּ" (טו, כ)

הגם שמאותה תבואה עצמה כבר הופרשה תרומה, עם זאת כעת כשעומדים אתם לאפות את העיסה, צריכים אתם להפריש פעם נוספת תרומה (אותה אנו מכנים בשם "חלה"). זה מורה על גודל הנחיצות לזכור את חסד ה' וטובו בכל זמן מהזמנים. כאשר חווים את שביעות הרצון בראותנו את תבואת הארץ נערמת והולכת, מוכנה להיאסף לתוך אסמיק, צריך אתה להזכיר לעצמך, בהפרשת התרומה, את הנותן. וכאשר תיטול תבואה מאסמיק ותכין עיסה ותצפה להנאה שבאכילת הפת, צריך אתה להזכיר לעצמך שוב את חסד ה' וטובו ולהפריש חלה. ומשם והלאה ממשיכה האומה הקדושה להתחזק עוד וההכרה אף מתעצמת: כאשר אתה עומד לאכול את לחמך, זכור את ה' וברך ברכה להודות לו. כיון שכך, מזכירה לנו תורת ה' שלאחר האכילה, כאשר "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ" (דברים ח, י). בה בעת, אנו זוכים להבין יותר מה גדולה היא מתנת הפת, ומתוך כך אנו נהנים בה אף יותר. המצוות הקשורות לאכילה רבות על כל שאר הדברים: תרומה, מעשר, ביכורים, תרומת מעשר, וברכת המזון להודות לה' לאחר אכילת פת. מצוות אלו מביאות אותנו לשים לב להדגשה הגדולה כל כך שבברכה לה', על שהוא מעניק לנו את הלחם: "פֹּתַח אֶת יָדְךָ וּמְשַׁבֵּיעַ לְכֹל חַי רִצּוֹן" (תהלים קמה, טז). מתוך כך למדים אנו לשמוח בפת לחמנו היום יומית, ושמחה זו מביאה אותנו לאהוב את הנותן, אשר זו תכלית האכילה (ותכליתם של החיים עצמם).

"לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וְעִשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתַי וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים לְאֱלֹהֵיכֶם" (טו, מ)

במבט ראשון נראה פסוק זה כחוזר על הנאמר כבר בפסוק הראשון "וְרָאיתֶם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וְעִשִׂיתֶם אֹתָם" (שם לט). אולם הפסוק הראשון ממשיך ואומר "וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אֹתָם זֵנִים אַחֲרֵיהֶם וכו'". זה הוא הטעם הפחות יותר של מצוות ציצית, למנוע מאיתנו מלנטות מדרך הישר ומתוך כך להיכשל בעבירה. כאן, בפסוק השני, למען תזכרו וגו' מובא טעם נעלה הרבה יותר: **ההישג של השלימות**, אשר הוא תכלית הטובה וההצלחה שאין למעלה הימנה.

האדם לא בא לעולם הזה רק בכדי להישמר מן הנפילה ומן החטא, אלא תפקידו העיקרי הוא להתעלות באופן חיובי לבוא להשלמת עצמו על ידי עשיית טוב על דרך החיוב ועל ידי הליכה בדרך אותה מלמדת אותנו התורה הק' להתקרב יותר אל ה' יתברך. כאן מודיענו הפסוק שתפקיד זה ("וְהֵיךָ לָכֶם לְצִיצֵת" לאות של כבוד מלכותי, "וְרָאיתֶם אֹתוֹ" יש לכם לראותו בכל עת כאות של פאר ויקר) תכליתו נעלה הרבה יותר, והיא התכלית העיקרית. מאחר שכאן נאמרת לנו התכלית העיקרית,

שיכולים להיות טובים יותר ממה שיש לנו? מה יש בתרבות ובידור של העמים שיכולים להתאים לתענוגי אמת שיש לנו? כשאדם לובש ציצית הוא יודע שאין מה לחפש במקום אחר. "וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם". אין לך מה לראות בתרבות האומות, כשאתה זוכה להיות משרת של המלך האמיתי!

והתזכורת הבלתי פוסקת הזו תרחיק אותך רחוק מכל הרצונות והאידיאלים חסרי התועלת שאתה עלול להיתקל בהם בחייך. ולא תתורו. אין שום דבר חשוב לחפש אחריו. אתה עסוק מדי בדברים חשובים. אתה לובש את תג ה' - ועליונים לא מחקים את התחוננים. בכל פעם שאתה רואה ציצית, שלך או של חבריכם, אתה צריך לחשוב באופן אוטומטי, "אנחנו משרתי ה'! אנחנו העליונים!" ולכן מצווה זו היא הבסיס לכל המצוות ושירות ה'.

והמחשבות האלה, את הידע של מעמדינו המיוחד בעולם הזה, יהיו הזירוז לעשיית כל המצוות. למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי. ובאמצעות הציצית, כאשר משתמשים בהן בדרך זו, "וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים לְאֱלֹהֵיכֶם", אתם תהיו קדושים לה' יתברך. "קדוש" מציין שלמות, שרוכש השתקפות של שלמות ה'.

והשלמות הזו שתרכוש מקרבת אותך לאלוקים - "לאלוקים שלך", המילה "לאלוקים" בסוף הפסוק הוא ביטוי של קרבה מיוחדת. זהו "לאלוקים שלך", והקרבה הזאת לאלוקים "שלך" היא ההצלחה הגדולה ביותר האפשרית. "קְרִיבַת אֱלֹהִים לִי טוֹב" (תהלים עג כח) - דוד המלך אומר בעיני הקירבה לה' היא הטובה הגבוהה ביותר, מכל עניני המלוכה שזכית להם.

שבת שלום ומבורך!

הארות על הפרשה

מתוך ספר דור דעה [באנגלית]-פירוש עדה"ת מאת רבינו זצ"ל

"וַיִּכְבוּ הָעַם בְּלִילָה הַהוּא" (יד, א)

"בכייה של חינם" (תענית כט). החטא הגדול של בני אדם הוא לבכות בכייה של "חינם", לפי שבכייה שכזו מסמאת עיניהם (ועיני אחרים) מלראות את החשיבות העילאית של הכרה בחסדו העצום של ה' יתברך. עם זאת, מאמר זה, המלמדנו שהם בכו בכייה של חינם, מתקבל בפשטות ובקלות על ידי אנשים שלבטח היו עושים כך גם הם עצמם, אילו עמדו בנסיון שכזה. הסיכון היה ברור ומוחלט. לעמוד בקצהו של גג גבוה, ולשמוע את ההוראה לקפוץ משם תוך הבטחה שתהא נחיתה בטוחה על המדרכה, עשר קומות מתחתית: זה היה נסיון קשה אשר רק הנשמות הגבוהות ביותר יוכלו לעמוד בו. ואכן, לאורך דברי ימי עמנו מוצאים אנו דוגמאות של צדיקים שקפצו מגובה רב מאד לשם ה', אולם גם אותם מקרים יוצאי דופן בהם הם שרדו (קידושין מ). היו דוגמאות לבני אדם שהיו מוכנים למסור נפשם למען ה'. אבל לקפוץ תוך בטחון ששום נזק לא יארע, היה מבחן קשה, מעל ומעבר ליכולת של כמעט כל בני אנוש, אפילו לאחר ההבטחות של משה משרת ה'. האמת של פרשה זו היא, שה' צפה מראש את תגובת העם,

שלו בצורה הטובה ביותר, בכל זאת, הוא צריך לדעת שיש דברים טובים שאפשר ללמוד בכל מקום - גם בקהילות אחרות. למרות שאתה חסיד, כשאתה נכנס לשיבת טעלז, אתה יכול גם ללמוד שם דברים טובים. ולהפך אם בחור משיבת טעלז יגיע לווייליאמסבורג, הוא יכול ללמוד שם דברים טובים, אין שום שאלה על זה. לכן כל אחד צריך לנסות ל'גנוב' מאחרים את כל הדברים הטובים שהוא יכול.

במקום להסתובב ולהגיד "ובכן, ראיתי בשיבת הזה שהם מדברים במהלך התפילה - אז כנראה שזה לא נורא". או, "במקום אחר הם מתפללים מהר, אם כך גם אני יכול להתפלל מהר". אז האדם הזה מסתובב באיסוף כל הדברים הלא נכונים מכל המקומות. לא! הסתובב באיסוף כל הדברים הטובים מכולם - בשביל זה הם שם. וזה האדם שיצליח.

מידת ה'קנאה' היא "קנאת איש מרעהו", מידה זו יכולה להיות מנוצלת בשביל זה. "קנאה" פירושו להיות "קונה" - לקנא ולקנות בכל הדברים הטובים שאתה מוצא אצל רעך. מדוע הוא מתפלל שמונה עשרה ארוך ולא אני? למה הוא יוצא ללמוד בלילה ואני עדיין מבזבז את הזמן? כל אחד צריך לנסות ל'גנוב' מכל שאר את כל הדברים הטובים שהוא מוצא.

ובכן, זו הסיבה שהאם הראשונה, חוה, העניקה לילד הראשון שנולד בעולם הזה, את השם "קין" שמשמעותו להיות קונה, לרכוש. זו המטרה שלנו בעולם - לרכוש את כל התכונות שמוצאות חן בעיני ה'. כי מה שהקב"ה רוצה מאיתנו זה שלימות. שלימות בידע בתורה, שלמות בהכרת דרכיו, שלמות בהכרת ה' יתברך מתוך מהלכי ההיסטוריה והמורכבות המופלאה של הטבע. שלמות באופי ושליטה עצמית ושלמות בחסד לזולת. כל צורה של שלמות שאפשר לאדם לחקות, לחקות, ל'גנוב' מכל עבר, היא הזדמנות.

בכל פעם שהוא בא במגע עם אנשים, כשהוא רואה משהו טוב בעולם, עליו לחקות את זה ולהחליט שהוא רוצה לקחת את זה לעצמו. וכשאתה חי עם האידיאל הזה להיות קונה, זה אומר שאתה הולך בדרכי הבורא יתברך שהוא "קנה שמים נאךך" (בראשית יד יט).

פותח פסוק זה ואומר "למען תזכרו" (כל האמור לעיל הוא בעבור שתזכרו) ואילו בפסוק הקודם לא נאמר "למען" אלא רק "וראייתם אתו וזכרתם". בפסוק הקודם נאמר "מצות ה'", אולם כאן נאמר "מצותי", במשמעות שככל שיהיו מעשיכם טובים יותר וככל שעבודת ה' שלכם תהיה מתוך יותר מסירות, תהיו קרובים יותר אלי.

מה שנאמר הלשון הזה "והייתם קדשים לאלקיכם" בקשר לציצית, ("קדשים" מציין שלימות, כאשר אדם מגיע להשגה ולהבנה בשלימות השי"ת), לפי שקיום המצוות משפיע קדושה לעושיהן ומעלה אותם מעלה מעלה (משום כך בברכה שאנו מברכים קודם המצוה אנו אומרים: "אשר קדשנו במצוותיו"). השלימות הזו מקרבת אתכם יותר "לאלקיכם".

"אלקיכם" הוא הביטוי לקרבה מיוחדת, כפי שכל יהודי, בהביאו ביכורים, אומר לכהן: "הגדתי היום לה' אלקיך" (דברים כו, ג), וכשם ששואל אמר לשמואל הנביא: "למען זבח לה' אלקיך" (ש"א טו, טו). קירבה זו היא המעלה הגבוהה ביותר: "ואני קרבת אלקים לי טוב" (תהלים עג, כח).

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

כאשר יש הבדלים בין קבוצות שונות בעם ישראל, כיצד נדע מי צודק?

תשובה:

הגמ' במסכת סנהדרין (צז). אומרת "מאי ותהי האמת נעדרת? אמרי דבי רב מלמד שנעשית עדרים עדרים". מאז שגלינו מארצנו, האמת בשלמותה לא נמצאת בשום מקום - כולם צודקים. וכולם טועים. אף אחד לא מושלם בעולם הזה. עלינו לחיות עם העיקרון של הידיעה שאנחנו עצמנו לא לגמרי צודקים. ואנחנו צריכים לעשות כמיטב יכולתנו כדי להשתפר. אף על פי שאיננו צריכים לאמץ את מה שכולם עושים, וכל אחד צריך לעקוב ביחוד אחר המנהגים והתנהגויות של קהילה